

Klimatilpasning, vandsektor
og grundvand
J.nr.NST-4400-00020
Ref. ancma
Den 7. februar 2013

Vejledende notat om reglerne for spildevandsforsyningsselskabers medfinansiering af kommunale og private projekter vedrørende tag- og overfladevand

Med ændringen af betalingsloven¹ fra januar 2013 bliver det muligt for spildevandsforsyningsselskaber at bidrage finansielt til kommunalt eller privat ejede projekter. For at selskaberne kan betale til projektet, er det et krav, at projektet har til (del)formål at håndtere tag- og overfladevand. Lovændringen udvider således kredsen af de opgaver, som spildevandsforsyningsselskaberne lovligt kan deltage i og dermed takstfinansiere.

Spildevandsforsyningsselskaberne kan altså fremadrettet finansiere sådanne projekter over spildevandstaksterne. Dette notat vil forklare betingelserne for takstfinansiering, herunder hvilke krav der stilles for, at spildevandsforsyningsselskabernes udgifter kan indregnes i prisloftet.

Notatet er en læsevejledning til de vigtigste bestemmelser i loven og bekendtgørelser, men kan ikke anses som en udtømmende vejledning.

Det er endvidere hensigten, at Naturstyrelsen hen ad vejen vil samle generelle spørgsmål og besvarelser vedrørende de nye regler i FAQ'er, som vil blive lagt på klimatilpasning.dk her: <http://www.klimatilpasning.dk/kommuner/vandselskabers-finansiering-af-klimatilpasning.aspx>

Lovgivning

Love

- Lov nr. 61 af 29. januar 2013 om ændring af lov om betalingsregler for spildevandsforsyningsselskaber m.v. og lov om vandløb
- Lov nr. 1149 af 11. december 2012 om ændring af lov om miljøbeskyttelse, lov om betalingsregler for spildevandsforsyningsselskaber m.v. og lov om vurdering og styring af oversvømmelsesrisikoen for vandløb og søer

Bekendtgørelser

- Bekendtgørelse nr. 89 af 30. januar 2013 om spildevandsforsyningsselskabers medfinansiering af kommunale og private projekter vedrørende tag- og overfladevand (herefter bekendtgørelsen)
- Bekendtgørelse nr. 122 af 14. december 2012 om ændring af bekendtgørelse om spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4 (oversvømmelseskort)
- Bekendtgørelse nr. 68 af 25. januar 2013 om kommunernes låntagning og meddelelse af garantier m.v.
- Bekendtgørelse nr. 97 af 30. januar 2013 om ændring af bekendtgørelse om spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4 (projekter til håndtering af tag- og overfladevand i spildevandsplanen)

Projekter

Af betalingsloven fremgår nu, at et spildevandsforsyningsselskab kan takstfinansiere:

¹ Lovbekendtgørelse nr. 633 af 7. juni om betalingsregler for spildevandsforsyningsselskaber m.v.

"... spildevandsforsyningsselskabets udgifter, som er nødvendige af hensyn til håndtering af tag- og overfladevand, i forbindelse med medfinansiering af medfinansiering af kommunale og private projekter."

I lovbemærkningerne er det beskrevet, at det i første omgang er hensigten, at det vil dreje sig om projekter i veje, vandløb og rekreative områder. Det er derfor fastsat i bekendtgørelsen, at det udelukkende er projekter i og på veje, vandløb og rekreative områder, hvor spildevandsforsyningsselskaber kan betale til projekter, som er ejet af en kommune eller en privat aktør. Dette fremgår af § 2.

Ejerskabet til de nye typer projekter ligger ikke hos spildevandsforsyningsselskabet, men derimod hos "projektejer", hvilket vil sige den myndighed eller private aktør, som ejer området, projektet er en del af. For kommuneveje og offentlige vandløb, parker eller lignende vil projektejer altså være kommunen. For private fællesveje og private vandløb vil projektejer være den gruppe af borgere, der ejer vejen eller vandløbet, fx en grundejerforening. Spildevandsforsyningsselskabet har således ikke pligt til at deltage i kommunale eller private projekter, som er iværksat af ejerne.

Projektejer ejer, etablerer, driver og vedligeholder projektet. Spildevandsforsyningsselskabet betaler projektejer for de dele af projektet, der vedrører håndteringen af tag- og overfladevand og som er omfattet af bekendtgørelsens § 3 eller § 4.

Spildevandsforsyningsselskabet kan således alene varetage drift og vedligeholdelse mm. i overensstemmelse med reglerne om tilknyttede aktiviteter². Dette fremgår af bekendtgørelsens § 13.

Da der i mange tilfælde vil være tale om løsninger, som både tjener kommunale/private interesser og forsyningsmæssige interesser i håndtering af regnvand, skal omkostningerne fordeles mellem projektejer og spildevandsforsyningsselskab.

De nye regler fastsætter to forskellige regelsæt om spildevandsforsyningsselskabernes medfinansiering af projekter henholdsvis i vandløb i landzone eller i rekreative områder (bekendtgørelsens § 3) og projekter i vandløb i byzone eller i veje (bekendtgørelsens § 4).

Ved afgørelse af, om et projekt ligger i eller uden for et af de nævnte områder, vil for vejenes vedkommende vejlovgivningen, herunder vejloven³ og lov om private fællesveje⁴ skulle benyttes og for vandløb vandløbslovgivningen, herunder vandløbsloven⁵. Rekreative områder som f.eks. parker, legepladser, bytorve mm. vil fremgå af plangrundlaget i kommuneplan eller lokalplaner.

Projekter i vandløb i landzone eller i rekreative områder (bekendtgørelsens § 3)

§ 3 fastsætter, at spildevandsforsyningsselskabets andel af alle projektejers omkostninger til projekter i vandløb i landzone og projekter i rekreative områder udgør de *meromkostninger*, som er nødvendige af hensyn til håndtering af tag- og overfladevand.

For projekter omfattet af § 3 er der altså fastsat et meromkostningsprincip. Meromkostningsprincippet forstås med udgangspunkt i en sammenligning af, hvad det pågældende anlæg ville have kostet uden de tiltag, der alene tjener et klimatilpasningsformål. De nødvendige tiltag medfører dermed omkostninger, der ligger ud over de samlede omkostninger til anlægget uden klimatilpasningselementerne – og er derfor kendetegnet som meromkostninger. Spildevandsforsyningsselskabets andel af omkostningerne er som følge heraf de nødvendige omkostninger, som gør et kommunalt eller privat anlæg dyrere, end det ellers ville have været, hvis det ikke skulle håndtere tag- og overfladevand. Det indebærer bl.a., at hvis et eksisterende anlæg, der ombygges til også at kunne håndtere tag- og overfladevand, opnår en levetidsforbedring vil projektejer skulle afholde omkostninger svarende til levetidsforbedringen.

Det bemærkes i tilknytning hertil, at der i forhold til f.eks. vandløb godt kan være tale om projekter, som alene har til formål at håndtere tag- og overfladevand, hvorfor spildevandsforsyningsselskabet i disse tilfælde finansierer størstedelen af omkostningerne.

² Bekendtgørelse nr. 1195 af 14. oktober 2010 om vandselskabers deltagelse i anden virksomhed

³ Lovbekendtgørelse nr. 1048 og 3. november 2011 om offentlige veje

⁴ Lov nr. 1537 af 21. december 2010 om private fællesveje

⁵ Lovbekendtgørelse nr. 927 af 24. september 2009 om vandløb

Projekter i vandløb i byzone eller i veje (bekendtgørelsens § 4)

§ 4 fastsætter, at *alle omkostninger* til projekter i vandløb i byzone og projekter i og på veje fordeles mellem spildevandsforsyningselskabet og projektejer. Spildevandsforsyningselskabet betaler alle omkostninger, som er *nødvendige* af hensyn til håndteringen af tag- og overfladevand, herunder omkostninger til investering, drift og vedligeholdelse. Efter 1. januar 2015 kan spildevandsforsyningselskabet dog *højest betale 75 %* af de samlede investeringsomkostninger, der er nødvendige for håndtering af tag- og overfladevand, til projekter, der indgås aftale om senere end 1. januar 2015. Det vil sige, at selskabet fortsat betaler for 100 % af de samlede drifts- og vedligeholdelsesomkostninger, også for projekter, der indgås aftale om efter 1. januar 2015.

For projekter omfattet af § 4 kan spildevandsforsyningselskabet – i modsætning til for projekter omfattet af § 3 – betale for *alle omkostninger*, der er *nødvendige* for håndteringen af tag- og overfladevand. Som nævnt ovenfor dækker formuleringen *nødvendige* over de tiltag, som alene tjener et klimatilpasningsformål. Forskellen er, at efter § 4 kan selskabet betale alle omkostninger, der er nødvendige at gennemføre for at opfylde klimatilpasningsformålet eller en forholdsmæssig andel af omkostninger af blandet forsyningsmæssig og kommunal/privat interesse. Det indebærer, at selskabet efter § 4 også betaler for eventuelle ændringer i det grundlæggende projekt, hvis disse ændringer er *nødvendige* for at kunne gennemføre klimatilpasningsformålet. Det indebærer, at selskabet efter § 4 kan komme til at afholde omkostninger til levetidsforbedringer, hvis et eksisterende anlæg ombygges til også at kunne håndtere tag- og overfladevand. Omkostninger forbundet med f.eks. forbedring af trafikikkerhedsmæssige forhold, belysninger, beplantning mv. vil fortsat skulle afholdes af projektejer. Omkostninger, som skal fordeles forholdsmæssigt, kan f.eks. være omkostninger til projektering og gravearbejde.

Frem til 1. januar 2015 kan spildevandsforsyningselskabet betale 100 % af alle *nødvendige* omkostninger eller af den forholdsmæssige andel af omkostninger, der har blandet interesse. Fra 1. januar 2015 vil projektejer skulle betale 25 % af projektejers investeringsomkostninger til projekter, der indgås aftale om senere end 1. januar 2015.

Af bekendtgørelsens § 10 fremgår, at spildevandsforsyningselskaber i 2013 og 2014 alene kan yde finansiering for op til 1 % af den samlede længde af kommunens kommuneveje pr. år, hvilket svarer til ca. 700 km årligt på landsplan. Ved projekter i vandløb i byzone indregnes vandløbsstrækningerne i maksimumsgrænsen, således at én kilometer vandløb kan erstatte én kilometer vej. Efter opgørelse af, hvor mange kilometer vej der er i kommunen, kan spildevandsforsyningselskaber, som har forsyningsområde i kommunen, betale for projekter, f.eks. ved etablering af skybrudsvej, i maksimalt 1 % af dette kilometertal om året. Grænsen gælder kun i 2013 og 2014, hvorefter der ingen begrænsning er.

Betingelser for medfinansiering

Omkostningseffektivitet

Kravet om omkostningseffektivitet slås fast i betalingslovens nye § 1, stk. 5, hvoraf det fremgår, at *"Spildevandsforsyningselskabets udgifter må ikke overstige udgifterne til sædvanlig afhjælpning af kapacitetsproblemer i spildevandsanlægget."* Det vil sige, at spildevandsforsyningselskaberne alene kan deltage i projekter, hvor udgifterne til håndtering af tag- og overfladevand samlet set ud fra en skønsom vurdering er mindre end de udgifter, som ville være forbundet med at opnå det samme serviceniveau ved hjælp af sædvanlig afhjælpning, altså sædvanlige traditionelle spildevandstekniske løsninger.

Det vil sige, at spildevandsforsyningselskabet skal beskrive og give skønsomme overslag på udgifter til et traditionelt anlæg, som ville leve op til samme serviceniveau, som det valgte projekt gør.

For dokumentation af omkostningseffektivitet skal der ved ansøgning om tillæg til prisloftet indberettes følgende oplysninger, jf. bekendtgørelsens § 6:

- Beskrivelser af henholdsvis det valgte projekt og den sædvanlige afhjælpning, som ville være alternativet.
- Aftale mellem selskab og projektejer, jf. bekendtgørelsens § 12.
- Dokumentation af kommunal beslutning, jf. § 8.
- Fra 2015 dokumentation for at risikokortlægning påviser behov for afhjælpning, jf. § 9.

- Om projekter i vandløb er beliggende i by- eller landzone.
- Øvrige oplysninger, som er nødvendige for indregning i prisloft, herunder overholdelse af kapitel 2 og 3 i bekendtgørelse om driftsomkostninger til gennemførelse af miljømål og servicemål⁶.

For yderligere oplysninger om dokumentation for omkostningseffektivitet henvises til Forsyningssekretariatets indberetningsvejledning, som kan findes på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside.

Nødvendige udgifter

Kravet om, at spildevandsforsyningsselskaber alene kan takstfinansiere omkostninger, som er nødvendige af hensyn til håndteringen af tag- og overfladevand, fremgår ligeledes af betalingslovens § 1, stk. 5.

Der skal derfor som nævnt ovenfor ske en fordeling af omkostningerne til projekter, således at spildevandsforsyningsselskabet udelukkende kan betale for omkostninger, som har forsyningsmæssig interesse.

Kommunal beslutning

Bekendtgørelsens § 8 fastsætter, at der skal foreligge en kommunal beslutning om, at projektet fra kommunal side anses som hensigtsmæssigt og omkostningseffektivt. Dette gælder såvel kommunale som private projekter. Denne beslutning kan f.eks. fremgå af en klimatilpasningsplan, en spildevandsplan, et tillæg eller forslag hertil eller lignende. Det vil dog også være muligt at dokumentere denne beslutning på anden vis, f.eks. ved et brev fra forvaltningen, såfremt kommunalbestyrelsen har delegeret kompetencen til at træffe denne type beslutninger til forvaltningen.

Hvis dokumentationen foreligger som et forslag til en plan eller et tillæg, bør forslaget som det mindste være sendt i høring. Endelig plan bør senere indsendes som endelig dokumentation for beslutningen.

På længere sigt skal alle aftaler om medfinansiering efter reglerne i betalingslovens § 1, stk. 5, og bekendtgørelsen fremgå af spildevandsplanen, jf. spildevandsbekendtgørelsens⁷ nye § 5, stk. 1, nr. 3.

Behov for afhjælpning

Af § 9 fremgår, at fra 1. januar 2015 kan spildevandsforsyningsselskaber alene medfinansiere projekter, hvis den kommunale risikokortlægning har påvist behov for afhjælpning. Anlæg uden for udpegede risikoområder kan dog tjene til afhjælpning af kapacitetsproblemer inden for et risikoområde.

Med dette menes, at kortlægningen af risikoområder skal påvise, at der er oversvømmelsestruede områder inden for selskabets forsyningsområde. Dette betyder ikke, at selskabet ikke kan betale til projekter, som ikke ligger i risikoområdet, men derimod at projektet skal afhjælpe et problem inden for risikoområdet. Ligeledes kan selskabet betale til projekter, som ikke ligger inden for selskabets forsyningsområde, hvis projektet afhjælper et problem i forsyningsområdet.

Øvrigt

Herudover skal regler og betingelser i øvrig lovgivning overholdes. Dette gælder f.eks. vandløbsloven eller indhentelse af tilladelser efter naturbeskyttelseslovens⁸ § 3. Det er projekter, der er ansvarlig for, at al relevant lovgivning overholdes.

Betaling til projekter

Spildevandsforsyningsselskabets betaling til projekter fremgår af bekendtgørelsens § 14 og skal ske, når der er indgået aftale, og ansøgning om tillæg til prisloftet er godkendt af Forsyningssekretariatet.

⁶ Bekendtgørelse nr. 1048 af 29. oktober 2012 om driftsomkostninger til gennemførelse af miljømål og servicemål

⁷ Bekendtgørelse nr. 97 af 30. januar 2013 om ændring af bekendtgørelse om spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4

⁸ Lovbekendtgørelse nr. 933 af 24. september 2009 om naturbeskyttelse

Betalingen skal ske på baggrund af de faktiske omkostninger til investering, drift og vedligeholdelse og sker direkte til projektejer. Regulering af prisloftet sker i forbindelse med reguleringsregnskabet for det pågældende år.

Betaling for projektejers investeringsomkostninger sker ved betaling over en periode på op til 25 år. Har projektejer optaget lån til finansiering af omkostninger, skal perioden svare til afdragsperioden på dette lån. Har projektejer ikke optaget lån til finansiering af omkostninger, sker betalingen over mindst 10 år. Dette gælder også selvom projektets levetid strækker sig over en kortere periode. Det er dog vurderingen, at levetiden for de projekttypen, som kan finansieres efter reglerne, som hovedregel er længere end 10 år. Betaling for projektejers drift og vedligeholdelse betales én gang årlig og finder sted i hele den periode, hvor projektet håndterer tag- og overfladevand.

Indregning i prisloftet

Indregning i spildevandsforsyningsselskabets prisloft følger reglerne om miljømål og servicemål. Dette fremgår af bekendtgørelsens § 15, hvor det fastslås, at betalingen for såvel investeringsomkostninger som driftsomkostninger er miljømål eller servicemål i det omfang bekendtgørelsens betingelser er opfyldt.

Spildevandsforsyningsselskabets andel af projektejers investeringsomkostninger indregnes i prisloftet som en driftsomkostning til miljømål eller servicemål. Indregningen sker i en periode, svarende til betalingsperioden efter § 14, stk. 2, hvilket vil sige over op til 25 år. Har projektejer optaget lån til finansiering af omkostninger, skal perioden svare til afdragsperioden på dette lån. Har projektejer ikke optaget lån til finansiering af omkostninger, sker betalingen over mindst 10 år.

Spildevandsforsyningsselskabets andel af projektejers driftsomkostninger indregnes løbende i prisloftet som en driftsomkostning til miljømål eller servicemål i det prisloftsår, betalingen knytter sig til. Betalingen finder sted i maksimalt den periode, hvor projektet håndterer tag- og overfladevand.

Også spildevandsforsyningsselskabets udgifter i forbindelse med dokumentation og vurdering af projekter efter § 6 er driftsomkostninger til miljømål eller servicemål i det omfang, omkostninger til projektet ellers er berettiget til tillæg til prisloftet.

I øvrigt sker indregning i prisloftet efter reglerne i prisloftsbekendtgørelsen⁹.

For yderligere omkring indregning af omkostninger til projekter i prislofterne henvises til Forsyningssekretariatets indberetningsvejledning, som kan findes på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside.

Aftaler mellem projektejer og spildevandsforsyningsselskab

Bekendtgørelsens § 12 stiller krav om, at der indgås en aftale mellem projektejer og spildevandsforsyningsselskab om vilkårene for medfinansiering af projektet. Denne aftale skal indeholde oplysninger om:

- 1) Projektejers udførelse, drift og vedligeholdelse af projektet.
- 2) De forventede omkostninger opdelt på investerings-, drifts- og vedligeholdelsesomkostninger.
- 3) Hvilke omkostningsposter der betales af spildevandsforsyningsselskabet, og hvilke omkostningsposter der betales af projektejer, herunder hvem der bærer risikoen for forskellige typer fordyrelser.
- 4) Spildevandsforsyningsselskabets betaling til projektejer.
- 5) Det serviceniveau som søges opnået med projektet, og projektets forventede levetid, herunder formålet med projektet.
- 6) Projektejers og spildevandsforsyningsselskabets opsigelsesvarsel.
- 7) Hvad der skal ske ved ophør af projektet, herunder tilbagebetaling.
- 8) Øvrige oplysninger, jf. § 6, stk. 1, nr. 4, til brug for opnåelse af tillæg til prisloftet.

For så vidt angår risikoen for fordyrelser, fastslås endvidere, at spildevandsforsyningsselskabet ikke kan betale for fordyrelser, som gør omkostningerne til projektet større, end hvad de samlede

⁹ Bekendtgørelse nr. 179 af 27. februar 2013 om prisloftsregulering m.v. af vandsektoren

omkostninger til den sædvanlige afhjælpning ville have været. Det er derfor projektejer, som bærer risikoen for dette.

For så vidt angår serviceniveau kan Naturstyrelsen oplyse, at serviceniveauet normalt formuleres som et funktionskrav, dvs. som et krav til den hydrauliske funktion under regn, formuleret som en gentagelsesperiode for en bestemt regnhændelse. Dette kan både gælde i forhold til opstigende vand fra afløbssystemet, men kan også gælde for aflastningshyppigheden til et vandområde. Der kan i andre tilfælde være behov for at anvende andre definitioner på serviceniveau. Det afgørende er, at det er det samme serviceniveau, der lægges til grund ved såvel det traditionelle som det alternative projekt.

Herudover anbefaler Naturstyrelsen, at aftalen indeholder almindelige aftalemæssige forhold og andre vilkår, som er relevante for forholdet mellem projektejer og spildevandsforsyningsselskab. For eksempel kan aftalen gøres betinget af, at Forsyningssekretariatet meddeler tillæg til prisloftet. Bekendtgørelsen stiller dog ikke krav herom.

Som hjælp til indgåelse af aftaler mellem spildevandsforsyningsselskab og projektejer, har Naturstyrelsen lagt standardkontrakt på klimatilpasning.dk. Der er ikke krav om, at standardkontrakten benyttes, men den kan være en hjælp til, hvad der kan være relevant indhold i en sådan aftale.

Det er frivilligt for spildevandsforsyningsselskaber, om de ønsker at medfinansiere et projekt, jf. bekendtgørelsens § 11.